

Welke belemmeringen ervaren slechthorende studenten van Zuyd Hogeschool tijdens het volgen van het hoger onderwijs?

Aimée Leclair & Sally Huberts

Studentnummer: 1441019 – 1444808

E-mailadressen: aimeeleclair@hotmail.com en sally_huberts@hotmail.com

Begeleidster: Aimée van Loo

Thesiskring: Gehoor

Inleverdatum: 04-06-2018

@Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Aimée Leclair en Sally Huberts.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
1. INLEIDING	3
2. THEORETISCHE ACHTERGROND	4
2.1 TAALVERWERVING BIJ SLECHTHORENDHEID	4
2.2 ZUYD HOGESCHOOL	4
2.3 BELEMMERINGEN IN HET ONDERWIJS	4
2.4 HET “YEAR ZERO FOR DEAF STUDENTS PROJECT”	6
2.5 BEROEPSMATIGE RELEVANTIE	6
2.6 PROBLEEMSTELLING	6
2.7 DOELSTELLING	7
2.8 VRAAGSTELLING	7
3. METHODE	8
3.1 ONDERZOEKSDSIGN EN VARIABLEN	8
3.2 POPULATIE	9
3.3 WERVING EN SELECTIE	10
3.4 MEETINSTRUMENT	10
4. RESULTATEN	12
4.1 ONDERZOEKSPOPULATIE	12
4.2 SCORES	13
4.3 ANALYSERESULTATEN	13
5. DISCUSSIE	14
5.1 EVALUATIE ONDERZOEKSINSTRUMENT	14
5.2 EVALUATIE ONDERZOEKSPOPULATIE	14
5.3 EVALUATIE ANALYSEMETHODEN	15
5.4 GENERALISEERBAARHEID	15
5.5 VERGELIJKING MET DE BEVINDINGEN VANUIT DE LITERATUUR	16
5.6 CONCLUSIE	17
5.7 AANBEVELINGEN	17
LITERATUURLIJST	19
BIJLAGE A: VRAGENLIJST	21
BIJLAGE B: RESULTATEN VRAGENLIJST	25
BIJLAGE C: RESULTATEN DIEPTE-INTERVIEW	29

Samenvatting

De laatste jaren is er een forse toename van slechthorende studenten in het hoger onderwijs. Hierbij is opvallend dat zij hun studie niet altijd afronden. Een mogelijke oorzaak hiervan is dat zij door hun beperking bepaalde belemmeringen ervaren in het volgen van (hoger) onderwijs. Dit onderzoek richt zich op de vraag welke belemmeringen door slechthorende studenten op Zuyd Hogeschool worden ervaren.

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden is een kwalitatief explorerend onderzoek uitgevoerd.

Eerst hebben zes slechthorende studenten van Zuyd Hogeschool een vragenlijst ingevuld om een beeld te schetsen van de eventuele belemmeringen die zij ervaren tijdens het volgen van hun studie op Zuyd Hogeschool. Vervolgens zijn er aan de hand van de bevindingen uit de vragenlijsten diepte-interviews uitgevoerd met alle deelnemers.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat slechthorende studenten op Zuyd Hogeschool over het algemeen tevreden zijn over het onderwijs, maar dat zij wel een aantal belemmeringen ervaren.

Voor de kleine belemmeringen die zij ervaren zouden er voorlichtingen gegeven kunnen worden. Eventueel vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op een grotere participantengroep met een grotere variatie in gehoorverliezen en verschillende hogescholen en universiteiten.

Sleutelwoorden:

- Slechthorende studenten
- Zuyd Hogeschool
- Belemmeringen.

1. Inleiding

Er zijn veel jongeren die studeren en een gehoorprobleem hebben. Een bekende van de onderzoekers is slechthorend en draagt een cochleair implantaat (CI)¹. Hij is in het schooljaar 2016-2017 begonnen aan een HBO-opleiding (hoger beroepsonderwijs) aan een andere onderwijsinstelling dan Zuyd Hogeschool. Hij ondervond hier veel problemen door zijn gehoorbeperking. De problemen bestonden vooral rondom de participatie. Hij kreeg veel lesstof niet goed mee, doordat er geen extra begeleiding werd aangeboden. Daarnaast verliep het contact met zijn medestudenten niet makkelijk, doordat hij in zijn beleving niet werd geaccepteerd zoals hij is, omdat docenten en medestudenten niet weten hoe ze met zijn beperking om moeten gaan. Deze redenen hebben ervoor gezorgd dat hij na een half jaar is gestopt met de opleiding.

Ondanks dat er slechthorende studenten zijn die hun belemmeringen niet, of in mindere mate ervaren, zijn de kansen op succes in het hoger onderwijs voor slechthorende studenten lager dan die van studiegenoten zonder beperking. Ongelijkheden kunnen negatieve psychologische en financiële impact hebben en zo kunnen de studenten ontmoedigd worden om zich in te schrijven voor het hoger onderwijs (Carotta, C., Crepaldi, P., & Dolza, E. 2016). De begeleiding vanuit het hoger onderwijs is gericht op een grotere zelfstandigheid van leerlingen ten opzichte van andere vormen van onderwijs. Het is gebleken dat hoe beter de studenten waren voorbereid, hoe gelukkiger de studenten later in het onderwijs waren (Saunders, J. 2012).

Daarentegen is er weinig onderzoek bekend over jongeren/studenten met gehoorproblemen. Daarom is er nog weinig literatuur over dit specifieke onderwerp te vinden.

Deze doelgroep zit in een belangrijke levensfase waarin ze een opleiding gaan volgen om daar vervolgens geld mee te verdienen. Een nadeel van de gehoorbeperking is dat er een aantal beroepsgroepen zijn die moeilijker bereikbaar zijn (Rodenburg, M. 2016).

Ten slotte neemt het aantal dove studenten in het hoger onderwijs toe. Tussen de schooljaren 2000/2001 en 2009/2010 steeg het aantal studenten met een gehoorverlies met 57% (Saunders, J. 2012).

¹ Een elektronisch implantaat dat geluid omzet in elektrische pulsen

2. Theoretische achtergrond

In dit hoofdstuk wordt het literatuuronderzoek beschreven. De volgende punten komen hierin aan bod; een korte omschrijving van de taalverwerving bij slechthorendheid, Zuyd Hogeschool, belemmeringen in het onderwijs.

2.1 Taalverwerving bij slechthorendheid

Het verloop van de taalontwikkeling is een belangrijke voorspeller voor schoolsucces. Het type en de ernst van het gehoorverlies spelen een rol bij de taalverwerving van slechthorende personen en dus voor schoolsucces, maar er zijn ook nog andere factoren van invloed. Het samenspel van de verschillende factoren is bij ieder persoon anders. Deze kunnen zijn:

- de ernst van de slechthorendheid;
- de leeftijd waarop de slechthorendheid ontstaat;
- de leeftijd waarop de slechthorendheid ontdekt en gerevalideerd wordt;
- de intelligentie;
- nevenproblematiek.

“Er zijn slechthorende kinderen met een gehoorverlies van 85 dB die op diverse taaltests leeftijdsadequaat presteren, terwijl andere kinderen met een identiek gehoorverlies en gelijke non-verbale intelligentie een taalachterstand hebben van twee tot acht jaar” (Burger, E. A., & Hoefnagel, M. 1999, p. 1.2).

De mate van gehoorverlies zegt niets over het spraakverstaan, dit is voor iedereen verschillend. Hierdoor ervaart ieder persoon de belemmeringen op een andere manier (Burger, E. A., & Hoefnagel, M. 1999). Tabel 2 geeft een duidelijke weergave over de meest voorkomende kenmerken die bij verschillende mate van gehoorverliezen horen.

2.2 Zuyd Hogeschool

Zuyd Hogeschool heeft drie vestigingen. Deze bevinden zich in de plaatsen Sittard, Heerlen en Maastricht. Er zijn ruim 14.000 studenten ingeschreven. Het grootste deel zijn studenten met een havo-diploma. De helft van de studenten zijn tussen de 21 en 25 jaar oud. De verhouding tussen mannen en vrouwen is ongeveer gelijk. De hogeschool heeft 34 bacheloropleidingen en dertien masteropleidingen. Studenten beoordelen de tevredenheid over Zuyd met een 3,86 op een vijfpuntschaal (Zuyd Hogeschool, 2018).

2.3 Belemmeringen in het onderwijs

Wanneer slechthorende studenten beginnen aan een opleiding maken ze niet altijd bekend dat ze slechthorend zijn. Een voordeel hiervan kan zijn dat ze niet gelabeld worden of in hokjes

geplaatst worden als ‘de slechthorende’. Daarnaast is deze beperking vaak onzichtbaar en is bekendmaking om deze rede niet altijd noodzakelijk. Nadelig is dat de omgeving zich niet zal aanpassen. Denk aan het reduceren van achtergrondlawaai met betrekking tot het spraakverstaan. In de literatuur staan verschillende belemmeringen beschreven van slechthorende studenten binnen het hoger onderwijs. Problemen in de communicatie waar slechthorenden in het hoger onderwijs hinder van ondervinden:

- accent van de spreker;
- onbekende woorden;
- de kracht van een stem;
- wat betreft het spraakafzien: een hand voor de mond houden, de slechthorende persoon niet aankijken;
- het ritselen van papier en pagina’s die gedraaid worden;
- luidruchtige situaties (het is moeilijk om achtergrondgeluid te lokaliseren en te filteren) (Jacklin, A., Robinson, C., O’Meara, L., & Harris, A. 2007).

Een van de grootste belemmeringen schijnt discontinuïteit te zijn tijdens de studieloopbaan. De studieloopbaan wordt niet in één keer of zonder onderbreking afgerond. Waarschijnlijk is dit probleem gerelateerd aan gebrek aan duidelijke begeleiding, dit ervaren de slechthorende/dove studenten (Carotta, C., Crepaldi, P., & Dolza, E. 2016). Ondanks dat de slechthorende studenten vaak goed gemotiveerd zijn, ronden ze vaak hun studie niet af om een aantal redenen:

- Aanpassingen, zoals vragen aan docenten om het mondbeeld te laten zien tijdens het spreken, als uitdaging zien;
- ontevredenheid over sociale interacties (Jacklin, A., Robinson, C., O’Meara, L., & Harris, A. 2007).

Daarnaast hebben studenten met gehoorproblemen meer last van een sociaal isolement dan studenten zonder gehoorproblemen. Deze studenten hebben minder sociale netwerken en voelen zich geen deel van de ‘University Family’ maar als een van ‘de doven’ (Saunders, J. 2012). Ten slotte liggen de werkeloosheidscijfers hoger bij mensen met een gehoorprobleem dan bij mensen zonder gehoorprobleem. Zij verdienen daarnaast minder dan mensen zonder gehoorproblemen met een vergelijkbare opleiding (Nagle, K., Newman, L. A., Shaver, D. M., & Marschark, M. 2016).

De bovengenoemde belemmeringen dragen niet bij aan positieve ervaringen tijdens de studieloopbaan. Het percentage van slechthorende studenten die ‘falen’ in het hoger onderwijs blijft dan ook hoog (Jacklin, A., Robinson, C., O’Meara, L., & Harris, A. 2007).

2.4 Het “Year zero for Deaf Students project”

Om slechthorende studenten voor te bereiden op de problemen waarmee ze geconfronteerd kunnen worden in het hoger onderwijs wordt er in Engeland het “Year Zero for Deaf Students project” overwogen. Dit is een cursus met als doel slechthorende studenten academische vaardigheden aan te reiken om te kunnen slagen in het hoger onderwijs. De cursus is ontwikkeld om de moeilijkheden die deze studenten ondervinden bij het starten van het hoger onderwijs aan te pakken en op deze manier deze grote stap naar het hoger onderwijs te kunnen overbruggen (Nagle, K., Newman, L. A., Shaver, D. M., & Marschark, M., 2016).

2.5 Beroepsmatige relevantie

Een logopedist werkt aan de verschillende voorwaarden voor een goede communicatie. Denk hierbij aan een goed functionerende stem of een goede taalontwikkeling. Zo ook het gehoor, dit is een van de belangrijkste voorwaarden om goed te kunnen communiceren. Met logopedische therapie kan men de communicatie verbeteren en/of optimaliseren. Op de opleiding voor Logopedie werken docenten binnen Zuyd Hogeschool waarvan een groot deel ook logopedisten zijn. Tevens studeren op deze opleiding veel aankomend logopedisten. Zij kunnen wellicht een bijdrage leveren aan de eventuele belemmeringen die ervaren worden door de slechthorende studenten.

De onderzoekers willen vooral inzicht krijgen in de belemmeringen die het reguliere beroepsonderwijs met zich meebrengt en welke behoeftes er zijn om deze te verminderen. Zo krijgt de school een beeld van het aantal slechthorende leerlingen en wat het volgen van onderwijs op deze manier met zich meebrengt.

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is dat Zuyd Hogeschool makkelijker kan inspelen op de belemmeringen die de slechthorende studenten ervaren en hen hierin beter begeleiden. De rol van de logopedist hierin kan zijn om voorlichtingen te geven aan docenten. Hierin kan besproken worden wat slechthorendheid precies is, welke problemen zij ervaren en wat hun helpt om de lessen beter te volgen.

2.6 Probleemstelling

Wanneer je als student een gehoorprobleem hebt is het volgen van onderwijs moeilijker. Ook is het werken in grotere groepen moeilijker voor deze studenten. Vaak gaan gesprekken te snel

en/of is er te veel omgevingslawaaï en/of is spraakafzien moeilijker. Dit zijn een aantal redenen waarom studenten met gehoorproblemen meer problemen ondervinden op het gebied van participatie binnen het hoger onderwijs. Dit lijkt er vaker toe dat deze studenten vroegtijdig de opleiding beëindigen.

2.7 Doelstelling

De onderzoekers willen met dit onderzoek de moeilijkheden waarmee slechthorende studenten op Zuyd Hogeschool te maken krijgen identificeren en het kritisch analyseren. Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is dat Zuyd Hogeschool makkelijker kan inspelen op de belemmeringen die de slechthorende studenten ervaren en dat deze studenten hierin beter begeleid kunnen worden, waardoor de belemmeringen zoveel mogelijk worden weggenomen.

2.8 Vraagstelling

Welke belemmeringen ervaren slechthorende studenten van Zuyd Hogeschool tijdens het volgen van het hoger onderwijs?

3. Methode

3.1 Onderzoeksdesign en variabelen

Om antwoord te krijgen op de vraag welke belemmeringen slechthorende studenten op Zuyd Hogeschool ervaren tijdens het volgen van het hoger onderwijs voeren de onderzoekers een kwalitatief explorerend onderzoek uit met een multiple case onderzoeksdesign. Het onderzoek bestaat uit twee onderdelen:

- Onderdeel 1; het invullen van een vragenlijst. De uitkomsten van de vragenlijsten worden geanalyseerd om een algemeen beeld te krijgen van de ervaringen van de slechthorende studenten. Op deze manier wordt er snel een duidelijk overzicht verkregen. De resultaten zijn subjectief, waardoor het onderzoek zich als kwalitatief kenmerkt.
- Onderdeel 2; afname van diepte-interviews, hier zullen de participanten individueel voor worden uitgenodigd. Het diepte-interview geeft de mogelijkheid om door te vragen, zodat er meer informatie verkregen kan worden.

De volgende variabelen worden in deze studie onderzocht:

Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem

Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool

Variabele 3: ervaringen van het onderwijs

Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs

Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden

Algemene/demografische gegevens

Variabele 6: geslacht (man/vrouw)

Variabele 7: leeftijd (in jaren)

Variabele 8: soort gehooraanpassing

Variabele 9: opleiding

3.2 Populatie

De populatie studeert aan Zuyd Hogeschool, op de locaties Sittard, Heerlen en Maastricht. De studenten moeten aan de volgende eisen voldoen (zie tabel 1).

Inclusiecriteria	Exclusiecriteria
De student studeert aan Zuyd Hogeschool	De student heeft een bijkomende stoornis die de communicatie kan belemmeren, zoals autisme of ADHD.
De student heeft een licht gehoorverlies (vanaf 16 dB) aan minimaal één oor (zie tabel 2)	
De student heeft minimaal één studiejaar gestudeerd aan Zuyd Hogeschool	

Tabel 1 In- en exclusiecriteria

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de mate van gehoorverliezen en de bijhorende kenmerken.

Soort gehoorverlies	Kenmerken
Normaal gehoor: -10 tot 15 Db	-
Licht gehoorverlies: 16 tot 40 dB	Men heeft moeite met het horen en/of verstaan van zachte spraak en fluisterspraak, van spraak van grotere afstand of van spraak in lawaaige omgevingen.
Matig gehoorverlies: 41-55 dB	Men heeft moeite met het horen en/of verstaan van spraak op een normaal niveau van luidheid – zelfs op korte afstand, van spraak op een normale afstand – zelfs in een rustige omgeving. Ook het geluid van een telefoon kan slecht of helemaal niet te horen zijn.
Ernstig gehoorverlies: 56-70 dB	Men heeft moeite met het verstaan van luide spraak, het horen van sirenes van brandweer- en ziekenauto's en het horen van het geluid van een dichtslaaende deur.

Zeer ernstig gehoorverlies: 71-90 dB	Men heeft moeite met het horen van het geluid van een motor of van werktgereedschap. Nog wel enig spraakverstaan mogelijk, zeker in combinatie met spraakafzien.
Doofheid (ook wel ‘zeer ernstig gehoorverlies’ genoemd): 90 dB en meer	Geen spraakverstaan mogelijk op basis van alleen akoestische informatie.

Tabel 2 De mate van gehoorverlies (Lamoré, april, 2014).

3.3 Werving en selectie

De onderzoekers hebben een mail verstuurd naar alle studenten die studeren aan Zuyd Hogeschool. De onderzoekers ontvingen van elke student een audiogram of er daadwerkelijk sprake is van een gehoorverlies en de mate hiervan. Wanneer de student deze niet heeft, zal er door de onderzoekers een gehooronderzoek afgenomen worden. Dit gehooronderzoek vond plaats op Zuyd Hogeschool. De participanten werden meegenomen in het onderzoek, wanneer er sprake was van 16 dB of meer aan minimaal één oor.

3.4 Meetinstrument

Aan de hand van de uitslagen van de audiologische onderzoeken hebben de onderzoekers de deelnemers die voldeden aan de inclusiecriteria een vragenlijst gestuurd (zie bijlage 1), via www.thesistools.nl. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer 10 à 15 minuten. De vragenlijst bestond uit 4 algemene vragen en 18 vragen over de gehoorbeperking gerelateerd aan het studeren binnen Zuyd Hogeschool.

Daarnaast wilden de onderzoekers middels de vragenlijst een ingang creëren voor een interview, waarin dieper ingegaan werd op de eventuele problemen die vanuit de vragenlijst naar voren kwamen. Iedere participant werd individueel uitgenodigd voor een interview, zodat iedere participant de volledige aandacht kreeg. Het feit dat er een kleine groep participanten onderzocht werd, gaf de onderzoekers de mogelijkheid de interviews individueel af te nemen en uit te werken.

De vragen die in de diepte-interviews gesteld werden, waren een vervolg op de volledig ingevulde vragen uit de vragenlijst. De onderzoekers hebben op deze manier kunnen doorvragen op de antwoorden vanuit de vragenlijsten en verkregen alsnog informatie op de onvolledig ingevulde vragen. Voor elke participant hebben de onderzoekers een half uur

ingepland. Van elk diepte-interview zijn er audio-opnames gemaakt, zodat de onderzoekers de interviews hebben kunnen transcriberen. De onderzoekers hebben daarom alle participanten gevraagd om een informed consentformulier in te vullen.

Nadat de interviews waren afgenomen werden er sleutelwoorden opgesteld aan de hand van de variabelen. De sleutelwoorden kunnen meerdere woorden omvatten die bij de onderzochte variabelen passen. Zo worden ruis als achtergrondlawaai onder dezelfde variabele ondergebracht. De onderzoekers hebben de interviews apart van elkaar geanalyseerd. Dit heeft voor een hogere betrouwbaarheid gezorgd. De antwoorden zijn ondergebracht onder de eerdergenoemde onderzoeksvariabelen (zie hoofdstuk 3.1).

4. Resultaten

4.1 Onderzoekspopulatie

Er hebben twintig studenten gereageerd die aangeven dat ze gehoorproblemen hebben. Van deze twintig studenten zijn er dertien studenten waarvan er geen respons meer is ontvangen, waardoor er zeven studenten overbleven. Eén van deze zeven studenten voldeed niet aan de inclusiecriteria en is geëxcludeerd. Uiteindelijk zijn er zes studenten in het onderzoek meegenomen. De onderzoekspopulatie bestaat uit vijf vrouwen en één man. De gemiddelde leeftijd van deze populatie is 22 jaar. De gehele onderzoekspopulatie heeft een gehoorprobleem. De gehoorverliezen van de participanten verschillen van lichte gehoorvermindering tot matige gehoorvermindering (tabel 1). Sommigen van hen maken gebruik van een gehooraanpassing, zoals een BAHA² of CI.

	Leeftijd (jaren)	Opleiding	Gehoerverlies Fletcher Index ³ (dB)		Gehooraanpassing
Participant 1 ♀	20	International business	L	43,4	Hoortoestellen bilateraal
			R	31,7	
Participant 2 ♀	18	Ergotherapie	L	46,7	Hoortoestel links CI rechts
			R	8,5	
Participant 3 ♂	27	Commercieel management	L	36,7	Baha (wordt alleen gebruikt wanneer nodig bij oorontsteking)
			R	13,3	
Participant 4 ♀	21	Social work	L	15,0	n.v.t.
			R	21,7	
Participant 5 ♀	25	Logopedie	L	50	Hoortoestellen bilateraal
			R	46,7	
Participant 6 ♀	21	Pabo	L	46,7	Baha links
			R	23,3	

Tabel 2 Gegevens participanten. R/L: rechteroor, linkeroor.

² Dit is een botverankerd hoortoestel.

³ Dit is het gemiddelde gehoorverlies in dB bij 1000, 2000 en 4000 Hz (Eekhof, J., et al. 2014).

In tabel 3 is een overzicht gegeven van de gegevens die zijn verzameld van de participanten. Een van de inclusiecriteria is dat er minimaal één oor een verlies laat zien van ten minste 16-40 dB verlies, welke in de categorie licht gehoorverlies valt (zie tabel 2). Vier van de zes participanten maken constant gebruik van een gehooraanpassing. Participant 3 gebruikt zijn gehooraanpassing alleen wanneer hij een oorontsteking heeft en bij participant 4 is een gehooraanpassing niet van toepassing.

De in de tabel 3 aangegeven Fletcher Index is gemeten zonder gehooraanpassing, dit wil zeggen dat de participanten een lagere Fletcher Index hebben, wanneer ze hun gehooraanpassing wel dragen.

4.2 Scores

De resultaten worden per participant beschreven. De onderzochte variabelen zijn per participant uitgewerkt, hierin wordt kort hun toelichting omschreven. Deze resultaten zijn te vinden in bijlage C.

4.3 Analyseresultaten

Aan de hand van de uitgewerkte diepte-interviews zien de onderzoekers een aantal opvallende uitkomsten:

1. Iedere participant ervaart belemmeringen door achtergrondlawaai/ruis, als gevolg hiervan ervaren de participanten moeite met het spraakverstaan.
2. Drie van de zes participanten stellen de docenten en medestudenten alleen op de hoogte van hun gehoorprobleem wanneer dit noodzakelijk is. Groepswork is hier een voorbeeld van.
3. Alle participanten zorgen dat ze zo dicht mogelijk bij de spreker zitten en dat het mondbeeld zichtbaar is.
4. Vier van de zes participanten vinden het belangrijk dat er gebruik wordt gemaakt van audioversterkende apparatuur zoals microfoontjes tijdens hoorcolleges. Wanneer de participanten iets niet verstaan, vragen ze om herhaling aan medestudenten of de docent.
5. Vijf van de zes participanten geven aan dat ze geen extra begeleiding nodig hebben op school. Ze kunnen het onderwijs voldoende tot goed volgen.

5. Discussie

In dit hoofdstuk worden de resultaten geïnterpreteerd. Daarnaast worden de voor- en nadelen en de implicaties voor het logopedisch werkveld besproken. Ook worden de bevindingen vergeleken met de daarbij gevonden literatuur. Ten slotte worden de aanbevelingen voor eventueel vervolgonderzoek en de conclusie beschreven.

5.1 Evaluatie onderzoeksinstrument

Het onderzoeksinstrument bestond uit een vragenlijst, waarna een individueel interview werd uitgevoerd met de participant. De vragen uit de vragenlijst zijn opgesteld door de onderzoekers en zijn gecontroleerd door een groep medestudenten die niet wisten wat het doel van deze vragenlijst was. Na het bekijken van de vragenlijst konden de studenten vertellen waar het onderzoek mogelijk over zou kunnen gaan, waaruit de onderzoekers hebben geconcludeerd dat de vragenlijst duidelijk genoeg was. Ook de participanten gaven na het invullen van de vragenlijst aan, dat de vragenlijst duidelijk was en er genoeg diepgang in zat. Een aantal vragen waarbij er werd doorgevraagd, werden niet altijd volledig beantwoord. Dit zou kunnen komen doordat er iets fout is gegaan in het programma waarin de vragenlijst beantwoord werd of doordat de vraag anders werd geïnterpreteerd door de participanten. Wanneer de vragenlijst uit multiple choice vragen bestonden, zouden de antwoorden makkelijker met elkaar vergeleken kunnen worden. Een nadeel hiervan is dat de resultaten minder persoonlijk zijn en minder diepgang in zit.

Om de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten te waarborgen hebben de onderzoekers ervoor gekozen geen groepsinterview af te nemen, maar individuele interviews. Op deze manier kreeg iedere participant alle aandacht en de ruimte om zijn of haar verhaal te doen. Deze interviews werden opgenomen om ze naderhand uit te kunnen werken.

De onderzoekers hadden kunnen kiezen om een groepsinterview uit te voeren, dit zou wellicht de antwoorden van de participanten kunnen beïnvloeden, maar het zou ook meer ideeën bij de participanten naar boven kunnen halen. Er zou ruimte kunnen zijn voor discussie. Een groot nadeel van een groepsinterview is dat niet iedereen zijn of haar verhaal zou kunnen doen, waardoor de resultaten beperkt konden blijven.

5.2 Evaluatie onderzoekspopulatie

De onderzoekers hebben de participanten benaderd per mail. Hier reageerden twintig studenten op die een gehoorverlies hebben. Van deze groep zijn uiteindelijk zeven participanten

overgebleven die daadwerkelijk deel wilden nemen aan het onderzoek. Van de overige dertien studenten hebben de onderzoekers geen respons meer gekregen. Tijdens de audiologische onderzoeken is er één student afgevallen, omdat ze niet voldeed aan de inclusiecriteria, van minimaal 16 dB gehoorverlies aan één oor. Hierdoor bleven er zes participanten over die deel hebben genomen aan het onderzoek.

De onderzoeksgroep is relatief klein. Een voordeel hiervan is dat iedere participant veel aandacht en tijd heeft gekregen. Dit zou minder aan bod zijn gekomen wanneer de groep groter was geweest. Een voordeel van een grotere groep participanten had kunnen zijn dat er meer resultaten met elkaar vergeleken konden worden. Wellicht was er dan ook een grotere variatie aan resultaten uit het onderzoek gekomen. Dit heeft ook invloed op de generaliseerbaarheid van de bevindingen.

Verder valt de onderzoeksgroep in het overzicht van Lamoré (2014) (tabel 1) onder de groep licht en matig gehoorverlies. De resultaten zouden wellicht anders zijn geweest wanneer er participanten hadden deelgenomen met een zwaarder gehoorverlies. Het is mogelijk dat zij meer belemmeringen ervaren in het onderwijs ten opzichte van de onderzoeksgroep.

5.3 Evaluatie analysemethoden

De resultaten van de vragenlijst zijn ondergebracht in een tabel (zie bijlage B). De onderzoekers hebben hiervoor gekozen om zo een duidelijk overzicht te krijgen van de resultaten. Hierdoor zijn de overeenkomsten en de verschillen in de antwoorden van de participanten beter af te lezen.

De diepte-interviews zijn getranscribeerd door de onderzoekers. Vervolgens zijn alle transcripties door de onderzoekers individueel gecodeerd. Deze coderingen zijn met elkaar vergeleken. De onderzoekers hebben voor coderen gekozen om op deze manier een grotere betrouwbaarheid te verkrijgen. Een nadeel hiervan is dat de onderzoekers de uitkomsten uit de interviews anders kunnen gaan interpreteren, dan wat de participant heeft gezegd.

5.4 Generaliseerbaarheid

Wanneer er binnen de groep participanten verschillende mate van gehoorverlies aanwezig waren, waren er wellicht meer belemmeringen gevonden.

Het aantal participanten binnen dit onderzoek is relatief klein, in verhouding met de 14.000 studenten die op Zuyd Hogeschool studeren. Er zijn geen cijfers bekend over het aantal slechthorende studenten die aan Zuyd Hogeschool studeren.

Door het onderzoek uit te voeren bij meer verschillende hogescholen, hadden de onderzoekers wellicht verschillen gezien in de vorm van begeleiding. Iedere hogeschool kan een andere visie of een ander beleid hebben met betrekking tot studenten die slechthorend zijn.

Er is meer informatie verkregen over de vrouwelijke populatie, aangezien de onderzoeksgroep uit vijf vrouwen en één man bestaat. Dit verschilt van de verhouding tussen mannen en vrouwen op Zuyd Hogeschool, die gelijk is aan elkaar.

De uitkomsten van de vragenlijsten zouden door de participanten sociaal wenselijk ingevuld kunnen zijn, waardoor de resultaten een ander beeld kunnen geven. De uitkomsten van de diepte-interviews kunnen beïnvloed zijn door de vraagstelling van de onderzoekers.

5.5 Vergelijking met de bevindingen vanuit de literatuur

Uit het onderzoek van Jacklin, A., et al (2007) blijkt dat spraakafzien en luidruchtige situaties als belemmering wordt beschreven door slechthorende studenten binnen het hoger onderwijs. Dit blijkt ook uit de onderzoeksresultaten.

In 2017 onderzochten Van Den Heuij, Nijenhuis en Coene 191 normaalhorende studenten om erachter te komen welke belemmeringen er worden ervaren qua akoestiek in het volgen van het onderwijs. De studenten die deel hebben genomen studeren aan de Hogeschool in Rotterdam en de Vrije Universiteit van Amsterdam. Uit dit recente onderzoek kwam naar voren dat normaalhorende studenten de spraakverstaanbaarheid slechter beoordeelden in collegezalen dan in kleinere klaslokalen. Dit kwam door de aanwezigheid van achtergrondlawaai en het niet gebruiken van een microfoon. Deze studie is een belangrijke eerste stap op weg naar het creëren van een toekomstige, effectieve leeromgeving voor studenten met gehoorproblemen.

De resultaten van de normaalhorende participanten van het onderzoek (Van Den Heuij, Nijenhuis, & Coene, 2017) komen overeen met de resultaten van dit onderzoek, echter zijn de participanten van dit onderzoek slechthorend. Deze overeenkomst kan verklaard worden doordat de participantengroep uit dit onderzoek lichte tot matige gehoorverliezen hebben en strategieën toepassen om de lessen beter te volgen. Daarnaast wordt er in het onderzoek aangegeven dat audioversterkende apparatuur hulp biedt bij het spraakverstaan in de collegezalen.

Zoals er in de inleiding beschreven wordt, is er weinig onderzoek bekend over jongeren/studenten met gehoorproblemen in het hoger onderwijs. Hierdoor is er weinig vergelijking mogelijk met de bevindingen vanuit literatuur.

5.6 Conclusie

Het doel van dit onderzoek was om de belemmeringen in kaart te brengen die studenten van Zuyd Hogeschool ervaren tijdens het volgen van hun studie. Op basis hiervan is de volgende onderzoeksvraag tot stand gekomen:

“Welke belemmeringen ervaren slechthorende studenten van Zuyd Hogeschool tijdens het volgen van het onderwijs en hun studie?”

Uit dit onderzoek is gebleken dat de studenten tevreden zijn over het onderwijs en weinig belemmeringen ervaren. De participanten geven aan het achtergrondlawaaï/de ruis als een belemmering te ervaren. Dit heeft gevolgen op het spraakverstaan en dus ook op het volgen van de les. De participanten hebben zichzelf een aantal strategieën aangeleerd om het onderwijs beter te kunnen volgen. Zo gaan ze dicht bij de spreker zitten, zodat het mondbeeld beter zichtbaar is en de afstand tot de geluidsbron verkleind wordt. Vier van de zes participanten geven aan dat ze het fijn vinden wanneer audioversterkende apparatuur gebruikt wordt. Wanneer ze de docent nog niet goed verstaan, vragen ze om herhaling aan de medestudent of aan de docent.

Een andere belemmering is dat de participanten de docenten en medestudenten alleen op de hoogte stellen van hun gehoorprobleem wanneer dit noodzakelijk is. Een nadeel hiervan kan zijn dat er niet altijd rekening wordt gehouden met de slechthorende student. Een voorbeeld hiervan is dat de docent geen rekening houdt met de zichtbaarheid van zijn/haar mondbeeld voor slechthorende studenten.

5.7 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek, kunnen een aantal aanbevelingen worden geformuleerd.

Om meer bewustwording te creëren bij de docenten op Zuyd Hogeschool over slechthorendheid bij studenten, zouden er voorlichtingen gegeven kunnen worden over de omgang met slechthorende studenten. Dit kan ervoor zorgen dat de belemmeringen in het onderwijs bij slechthorende studenten verminderen. De onzichtbaarheid van het mondbeeld is een van de veel voorkomende belemmeringen, net zoals het niet gebruiken van microfoontjes. Deze kleine aanpassingen van docenten, kunnen een grote meerwaarde zijn voor de slechthorende studenten. De voorlichtingen kunnen gegeven worden door logopediedocenten of

logopediestudenten binnen Zuyd Hogeschool. Denk bijvoorbeeld aan een informatieavond, waar informatie en tips worden gegeven.

Om de conclusie te versterken zou er een grotere groep participanten onderzocht moeten worden met een grotere variatie in gehoorverliezen en meerdere hogescholen. Daarnaast zou dit onderzoek ook uitgevoerd kunnen worden bij andere onderwijsniveaus, zoals het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Er kan gekeken worden of de ervaringen/belemmeringen overeenkomen met de resultaten van dit onderzoek.

Literatuurlijst

- Burger, E. A., & Hoefnagel, M. (1999). *Taalontwikkeling bij slechthorendheid*. In Boekblok Handboek stem-spraak-en taalpathologie (pp. 1308-1322). Bohn Stafleu van Loghum.
- Carotta, C., Crepaldi, P., & Dolza, E. (2016). The Inclusion Of Deaf Students In The Universities Of Turin, Italy: Services Provided, Individual Plans And Open Questions. *Pedagogy* (0861-3982), 88(7), 961.
- Eekhof, J., Van Balen, F., Fokke, H., Mul, M., Ek, J., Boomsma, L., (2014). *NHG-Standaard Slechthorendheid (tweede herziening)*. Huisarts Wet 2014;57(6):302-12.
- Hoorzaken.nl. (2017). *Solo apparatuur*. Geraadpleegd van <https://www.hoorzaken.nl/hoorverbetering/hoorhulpmiddelen/solo-apparatuur/>
- Jacklin, A., Robinson, C., O'Meara, L., & Harris, A. (2007). Improving the experiences of disabled students in higher education. *Higher Education*, 1.
- Koninklijke Kentalis. (z.j.). *Onderwijs*. Geraadpleegd van <http://www.hoikentalis.nl/homepage/leeftijd-13-21/doof-of-slechthorend/onderwijs/>
- Lamoré, (april, 2014). 7.1.1(2). *Slechthorendheid en doofheid – Overzicht*. Geraadpleegd van <https://www.audiologieboek.nl/htm/hfd7/7-1-1.htm>
- Nagle, K., Newman, L. A., Shaver, D. M., & Marschark, M. (2016). College And Career Readiness: Course Taking Of Deaf And Hard Of Hearing Secondary School Students. *American Annals Of The Deaf* (160(5), 467-482.
- Rodenburg, M. (1984). *Geen goed gehoor; wat nu?* (6e ed.). Nederland: Bohn Stafleu van Loghum.
- Saunders, J. (2012) The Support of Deaf Students in the Transition between Further Education and School into Higher Education. *Deafness & Education International*. 14(4), 199-216.
- Sparrenboom, M. (2013, september). *Cochleaire implantatie bij kinderen*. *Logopedie*, 85(9), 8.
- Van Den Heuij, K. M., Neijenhuis, K., & Coene, M. (2017). Acoustic environments that support equally accessible oral higher education as a human right. *International journal of speech-language pathology*, 1-7.

- Zuyd Hogeschool. (2018). *Feiten en cijfers*. Geraadpleegd van <https://www.zuyd.nl/over-zuyd/organisatie-en-beleid/feiten-en-cijfers>

Bijlage A: Vragenlijst

Vragenlijst onderzoek belemmeringen Zuyd Hogeschool

Geachte student,

Fijn dat je mee wilt doen aan ons onderzoek. Door het invullen van deze 10-15 minuten durende enquête, help je ons met de ervaringen van slechthorenden op Zuyd Hogeschool in kaart te brengen.

Aan de hand van de antwoorden die uit deze vragenlijst komen, word je uitgenodigd voor een interview om hierdoor meer verdieping te krijgen in jouw eventuele belemmeringen tijdens je studie.

-
1. Geslacht: M/V
 2. Leeftijd: jaar
 3. Opleiding:
 4. Leerjaar:
 5. Maak je gebruik van een gehooraanpassing? Zo ja, welke en hoelang al?
 - ☐ Ja,.....
 - ☐ Nee
 6. Ben je veranderd van studie/school door je gehoorbeperking?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee

7. Heb je tijdens je aanmelding school geïnformeerd over je gehoorbeperking? Waarom wel of waarom niet?

○ Ja,.....

.....

○ Nee,.....

.....

8. Heb je op school i.v.m. je gehoorbeperking om begeleiding gevraagd en/of gekregen? Zo nee, ga door met vraag 10.

.....

.....

9. Wat houdt deze begeleiding in? En hoe vaak word je begeleid?

.....

.....

10. Weten docenten dat je slechthorend bent? Licht eventueel toe.

○ Ja,.....

.....

○ Nee (ga door met vraag 13).....

.....

○ Sommige,.....

.....

11. Hoe gaan docenten om met het feit dat je een gehoorbeperking hebt?

.....

.....

12. Hoe word je door docenten geholpen in het onderwijs?

.....

.....

13. Weten studenten dat je slechthorend bent? Licht eventueel toe.

- Ja,.....
.....
- Nee (ga door met vraag 16).....
.....
- Sommige,.....
.....

14. Hoe gaan studenten om met het feit dat je een gehoorbeperking hebt?

.....

.....

15. Hoe word je door studenten geholpen in het onderwijs?

.....

.....

16. Heb je voldoende sociale contacten binnen school? Ben je hier tevreden over?

.....

.....

17. Ben je na een schooldag sneller vermoeid? En belemmerd je dit? (in de les of tijdens het maken van huiswerk).

.....

.....

18. Word je door je gehoorbeperking beperkt tijdens de lessen? Hoe dan?

- Ja,.....
.....
- Nee,.....
.....
- Soms,.....
.....

19. In welke specifieke situaties ervaar je moeilijkheden?

.....
.....

20. Hoe ervaar jij het onderwijs aangezien je een gehoorbeperking hebt?

.....
.....

21. Wat zou jou helpen om het onderwijs beter te volgen aangezien je een gehoorbeperking hebt?

.....
.....

22. Wanneer je kijkt naar je studieresultaten gaat het dan goed? Zo nee, komt dat door de gehoorbeperking?

- Ja
- Nee,.....
.....

Bijlage B: Resultaten vragenlijst

Vraag	Antwoord participant 1 FI links = 43,4 dB FI rechts = 31,7 dB	Antwoord participant 2 FI links = 46,7 dB FI rechts = 8,5 dB	Antwoord participant 3 FI links = 36,7 dB FI rechts = 13,3 dB	Antwoord participant 4 FI links = 15,0 dB FI rechts = 21,7 dB	Antwoord participant 5 FI links = 50 dB FI rechts = 46,7 dB	Antwoord participant 6 FI links = 46,7 dB FI rechts = 23,3 dB
1. Geslacht	Vrouw	Vrouw	Man	Vrouw	Vrouw	Vrouw
2. Leeftijd	20	18	27	21	25	21
3. Leerjaar	2	2	4	4	4	2
4. Opleiding	International Business	Ergotherapie	Commercieel Management	Social Work	Logopedie	PABO
5. Maak je gebruik van een gehooraanpassing? Zo ja, welke en hoelang al?	Ja, hoortoestellen, meer dan 4 jaar	Ja, Hoortoestel (L): 14 jaar en CI (R): 10 jaar	Ja, Cochlear Baha implantaat (wordt alleen gebruikt wanneer nodig; oorontsteking)	Nee	Ja, hoortoestellen, 20 jaar	Ja, 15 jaar
6. Ben je veranderd van studie/school door je gehoorbeperking?	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
7. Heb je tijdens je aanmelding school geïnformeerd over je gehoorbeperking? Waarom wel of waarom niet?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

8. Heb je op school i.v.m. je gehoorbeperking om begeleiding gevraagd en/of gekregen? Zo nee, ga door met vraag 10.	Ja ik heb gemeld dat ik een beperking heb, maar tot dusver geen gebruik hoeven maken van aanpassingen.				Nee	Nee
9. Wat houdt deze begeleiding in? En hoe vaak word je begeleid?	Op dit moment heb ik nog geen begeleiding nodig.					
10. Weten docenten dat je slechthorend bent? Licht eventueel toe.	Soms	Nee	Soms	Ja	Ja	Ja
11. Hoe gaan docenten om met het feit dat je een gehoorbeperking hebt?	Ze houden er rekening mee.	-		Ze zetten me vooraan in de klas	Goed! Altijd fijne en positieve reacties op gehad.	Ze doen er helemaal niets mee. Som vraag ik of ze harder willen praten. Dit gebeurt maar voor korte duur.
12. Hoe word je door docenten geholpen in het onderwijs?	Bij luistertoetsen wordt het geluid harder gezet.	-		Niet. Ze vragen af en toe wel hoe het gaat maar dat is het	Door het zichtbaar maken van hun mondbeeld.	Ze maken een PP. Dit doen ze voor alle lessen. Het helpt mij om de les te volgen.
13. Weten studenten dat je slechthorend bent? Licht eventueel toe.	Ja	Ja	Soms	Ja	Ja	Ja

14. Hoe gaan studenten om met het feit dat je een gehoorbeperking hebt?	Ze accepteren het. Ze vinden het niet raar	Als ik om verduidelijking/herhaling vraag, dan doen ze dat zonder probleem. Sommige passen hun manier van communiceren onbewust aan.	Ik zorg zelf dat ik met mijn goede oor naar de belangrijkste kant gericht zit.	Helpen me meer wanneer ik iets niet versta	Geen bijzonderheden	Ze weten niet hoe ze er mee om moeten gaan.
15. Hoe word je door studenten geholpen in het onderwijs?	Ze herhalen de leraar op het moment dat ik niks mee krijg en erom vraag.		N.V.T.	Goed. Ze houden rekening met me	Soms extra herhaling wanneer ik iets niet goed heb kunnen verstaan. Verder niet echt van toepassing.	Soms vraag ik voor extra uitleg als ik het in de les niet snap of hoor.
16. Heb je voldoende sociale contacten binnen school? Ben je hier tevreden over?	Ja hier ben ik tevreden over	Ja en ja	Ja, ja	Ja	Ja	Ja, ik heb een vast groepje.
17. Ben je na een schooldag sneller vermoeid? En belemmerd je dit? (in de les of tijdens het maken van huiswerk).	Geen last van	Ik ben wel vermoeid, maar kan niet voor mijzelf beoordelen of dat komt door mijn gehoorbeperking.	Nee, nee	Nee	Ik kan dit zelf moeilijk beoordelen, maar ik merk wel dat ik na lange lesdagen of veel hoorcolleges achter elkaar vermoeid ben.	Ja, ik moet beter opletten tijdens de les, als ik alles wil volgen. Ik maak het huiswerk vaak in het weekend en ga vroeg naar bed.
18. Word je door je gehoorbeperking beperkt tijdens de lessen? Hoe dan?	Soms	Soms	Soms	Soms	Nee	Ja

19. In welke specifieke situaties ervaar je moeilijkheden?	Op het moment dat het luidruchtig is in de klas en de leraar zijn stemvolume hier niet op aanpast.	In rumoerige situaties en één iemand spreekt.	Als alleen achteraan in de zaal nog plaats is bij hoorcolleges, heb ik wel eens moeite om de docent te verstaan. Verder is het ook moeilijk om met studenten naast me te overleggen tijdens deze hoorcolleges.	Wanneer er veel ruis is	Rumoerige omgevingen	Als de leerkracht zachter praat of er meerdere mensen door elkaar praten.
20. Hoe ervaar jij het onderwijs aangezien je een gehoorbeperking hebt?	Soms is het zwaar om alles fatsoenlijk mee te krijgen	Als ieder ander denk ik.	Niet anders dan anderen denk ik.	Goed. Het is alleen soms moeilijk	Geen bijzonderheden	Hoe hoger je in het onderwijs komt, hoe minder rekening er wordt gehouden met je beperking.
21. Wat zou jou helpen om het onderwijs beter te volgen aangezien je een gehoorbeperking hebt?	Zorgen dat studenten rustig blijven en leraren duidelijk spreken	Ik heb geen 'ondersteuning' nodig om het onderwijs beter te volgen. Heb wel een tijd solo-apparatuur gebruikt, maar dat doe ik nu niet meer.	Minder ruis in lokalen en duidelijk praten bij een docent		Op dit moment niks	De leerkrachten harder praten en geen lessen in het collegezaal.
22. Wanneer je kijkt naar je studie-resultaten gaat het dan goed? Zo nee, komt dat door de gehoorbeperking?	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja

Tabel 4 Resultaten vragenlijst

Bijlage C: Resultaten diepte-interview

Participant 1	
Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem;	• De docenten van de talige vakken weten van mijn gehoorprobleem, de rest van de docenten alleen wanneer dit nodig is. • Ik heb alleen de studenten die dicht bij mij staan vertelt over mijn gehoorprobleem.
Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool;	• Er zijn veel mensen bij wie ik terecht kan op school. • Wanneer mijn gehoorbeperking groter zou zijn geweest zou ik meer begeleiding willen hebben.
Variabele 3: ervaringen van het onderwijs;	• Ik ervaar nooit miscommunicatie. • Ik heb bewust voor de opleiding op Zuyd gekozen, omdat je daar intiem met elkaar samenwerkt.
Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs;	• Spraakverstaan is lastiger in rumoerige situaties. • Wanneer ik hoorcolleges zou hebben gehad, was het onderwijs voor mij moeilijker te volgen.
Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden.	• Het volume wordt luider gezet bij luistertoetsen. • Er is een mogelijkheid voor speciale begeleiding wanneer ik mijn luistertoetsen niet zou halen. • Docenten herhalen lesstof, wanneer ik het niet heb verstaan. • Ik ga vooraan in de klas en dichtbij de spreker zitten.

Tabel 5 Resultaten participant 1

Participant 2	
Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem;	• Docenten en medestudenten zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem wanneer dit nodig is. Als ik bijvoorbeeld de lessen niet goed mee krijg.
Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool;	• Ik heb geen extra ondersteuning nodig.
Variabele 3: ervaringen van het onderwijs;	• Ik heb geen op- of aanmerkingen op de medestudenten op mijn opleiding, zij helpen mij voldoende. • Zo als het nu gaat is het super.
Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs;	• Ik ervaar miscommunicatie door ruis tijdens de lessen en wanneer mensen mij roepen. • Ik moet regelmatig om herhaling vragen. • Ik heb moeite met Engels beeldmateriaal, hier krijg ik niets van mee. • Ik ben bang dat ik in het werkveld moeite zal krijgen met het kunnen verstaan van cliënten.
Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden.	• Meestal wordt er gebruik gemaakt van microfoontjes tijdens hoorcolleges. • Medestudenten helpen mij voldoende in het onderwijs, bijvoorbeeld door iets te herhalen. • Liplezen is voor mij echt een ondersteuning.

Tabel 6 Resultaten participant 2

Participant 3	
Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem;	• Tijdens de aanmelding op Zuyd heb ik gemeld dat ik slechthorend ben. • Mijn studieloopbaanbegeleider en de meeste docenten zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem. • De medestudenten met wie ik het meest samenwerk zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem.
Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool;	• Tijdens mijn vorige opleiding binnen Zuyd had ik beter begeleid kunnen worden.
Variabele 3: ervaringen van het onderwijs	• Ik krijg alles op school goed mee.
Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs;	• Tijdens mijn vorige opleiding binnen Zuyd ben ik aan mijn lot overgelaten door weinig begeleiding. • Spraakverstaan is lastiger in rumoerige situaties.
Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden.	• Waarschijnlijk wordt de algemene verstaanbaarheid beter wanneer ik mijn BAHA gebruik. • Er wordt geen gebruik gemaakt van microfoontjes tijdens hoorcolleges, maar de akoestiek is voldoende. • Ik ga met mijn betere oor richting de spreker zitten. • Dichter bij de spreker gaan zitten of dingen opschrijven helpen mij om het onderwijs beter te kunnen volgen.

Tabel 7 Resultaten participant 3

Participant 4	
Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem;	• Mijn studieloopbaanbegeleider en de meeste docenten zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem. • De medestudenten met wie ik het meest samenwerk zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem.
Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool;	• Ik heb niet veel hulp nodig, de mensen die het weten helpen mij genoeg in het onderwijs.
Variabele 3: ervaringen van het onderwijs;	• Ik ben tevreden over het onderwijs.
Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs;	• Ik ervaar miscommunicatie door ruis tijdens de lessen. • Niet iedere docent is op de hoogte van mijn gehoorprobleem en onthoudt dit. • Spraakverstaan bij mannenstemmen is moeilijker. • Ik ben niet het type om een opmerking te maken over onnodig geklets. • Ik ga in een hoorcollege niet snel vooraan zitten.
Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden.	• Er wordt gebruik gemaakt van microfoontjes door de docenten tijdens hoorcolleges, anders zou ik 75% niet mee krijgen. • Ik heb voldoende hulp door herhaling of het overschrijven van een aantekening. • Ik kan een beetje liplezen. • Ik ga vooraan in de klas zitten of dichtbij de spreker.

Tabel 8 Resultaten participant 4

Participant 5	
Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem;	• Docenten en studenten zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem. • Tijdens sommige lesperiodes was het noodzakelijk om docenten op de hoogte te stellen van mijn gehoorprobleem. • Ik heb het verteld, omdat we allemaal therapeut in opleiding zijn. Zo kunnen er geen conflicten ontstaan.
Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool;	• Ik heb geen begeleiding nodig gehad.
Variabele 3: ervaringen van het onderwijs;	• Doordat ik makkelijk ben in het onderwijs, mijn gehoorverlies niet heel groot is en ik van jongs af aan slechthorend ben, word ik niet belemmerd in het onderwijs.
Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs;	• Wanneer docenten tijdens hoorcolleges geen microfoons gebruiken, vraag ik hier zelf ook niet om. • Tijdens stage heb ik meer hinder ondervonden door mijn slechthorendheid, vooral tijdens het discrimineren van verschillende klanken. • Wat voor mij een echte belemmering is, is het achtergrondlawaai tijdens de lessen.
Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden.	• De meeste docenten maken gebruik van een microfoon tijdens hoorcolleges. • De docenten vragen voorafgaand aan een college of ze goed verstaanbaar zijn. • Ik vraag aan medestudenten om herhaling. • Ik maak geluidsopnames tijdens mijn stage, zodat ik de onverstaanbare uitingen terug kan luisteren. • Ik zeg er wat van wanneer medestudenten niet stoppen met praten. • Om de les beter mee te krijgen ga ik dichtbij de spreker zitten • Ik vraag aan docenten of ze naar mij willen kijken als ze wat zeggen, met oog op spraakafzien.

Tabel 9 Resultaten participant 5

Participant 6	
Variabele 1: informeren over het gehoorprobleem;	• Ik heb school geïnformeerd, omdat je dan meerdere faciliteiten zou kunnen krijgen. • Docenten zijn op de hoogte van mijn gehoorprobleem. • Ik stel de medestudenten op de hoogte van mijn gehoorprobleem en ik maak hier geen geheim van.
Variabele 2: begeleiding van Zuyd Hogeschool;	• De verwachte faciliteiten heb ik uiteindelijk niet gekregen.
Variabele 3: ervaringen van het onderwijs;	• Ik krijg de essentiële informatie tijdens hoorcolleges goed mee. • Ondanks mijn gehoorbeperking kan ik het onderwijs goed volgen.
Variabele 4: belemmeringen in het onderwijs;	• Docenten en medestudenten houden er geen rekening mee, dat het mij helpt wanneer ik hun mondbeeld kan zien of ze spreken te zacht. • Ik maak mijn huiswerk in het weekend en heb door de weeks rust nodig. • Ik denk dat ik vermoeider ben door mijn gehoorbeperking. • Achtergrondlawaai zijn voor mij de grootste belemmeringen, zoals zoemende digiborden. • Er wordt tijdens hoorcolleges geen gebruik gemaakt van microfoontjes. • Hoe verder je in het schooltraject komt, des te minder wordt de begeleiding. • Microfoontjes kunnen mij hulp bieden tijdens de lessen.
Variabele 5: strategieën/hulpmiddelen die gebruikt worden.	• Sommige docenten helpen mij door harder te spreken. • De belangrijkste informatie staat vaak in de PowerPoint. • Als ik iets niet versta dan vraag ik het aan een medestudent. • Mensen die dichtbij mij staan houden rekening met mijn gehoorprobleem. • Ik zorg dat ik dicht bij de spreker zit en het raam zich achter mij bevindt, met oog op de lichtinval. • Ik kijk nooit iemand in de ogen aan, maar altijd naar de mond.

Tabel 10 Resultaten participant 6

